



Raadio

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 3.—9. novembrini 1935. a.

Nr. 233 (38)

1. novembril 1935

V aastakäik

9.000 INIMEST RAADIONÄITUSEL

Tänavuse Eesti raadionäituse erakordne edu. — Teedeministri tunnustavad sõnad näituse avamisel.

Käesoleval hooajal loodetakse müüa 10.000 aparaati



Teedeminister kol. O. Sternbeck VII Eesti raadionäituse avakõnet pidamas.

Tänavuse Eesti raadionäituse vastu, mis lõppes kolmapäeva õhtul, valitses, nagu juba võis arvata ette, erakordselt suur huvi. Näituse korraldajate andmeil külastas näitust umbes 9000 inimest. Nii palju rahvast pole seni käinud ühelgi meie raadionäitusel. See tõestab liigne kord meil valitsevat elevust raadio alal. Ühtlasi oli see publiku reageerimiseks asjaolule, et tänavune raadionäitus väljapanekute poolest ka palju rohkem pakkus kui eelmised. Mis näitusel teataval määral jättis soovida, see oli

kord. Hoolimata korduvaist sooviavaldustest, et firmadel lubataks oma aparaate demonstreerida üksikhaaval, lasti neil kõigil korraga ürgjata, nõnda et näituseruumides lakkamatult valitses kõrvulukustav lärm, mis ei võimaldanud peaaegu mingisugust üksikute aparaatide töötamise jälgimist. Selle puuduse peaks tulevastel raadionäitustel tingimata kõrvaldama.

Käsilähes rohke külastamisega on tänavusel raadionäitusel tehtud ka üsna palju oste-müüke. Üldse



NÕUDKE

Soome kalossid ja botikud

„Treugolnik“

Peaesindaja: A.-s. GLOBUS — TALLINN



valitseb meie raadioturul väga optimistlik meeleolu. Raadioäri-ringkondadest kinnitatakse, et meil pole kunagi ostetud nii palju raadioaparaate kui tänavu. Seejuures seisab peamüügiaeg, mis tavaliselt on jõulude eel, alles ees. Tänavul hooajal loodetakse müüa mitte vähem kui 10.000 raadioaparaati. Möödunud aastal, kus ka juba valitses teatav elavus, ulatus see arv kõigest 5—6 tuhandeni.

Teedeminister kolonel O. Sternbeck, meie raadioasjanduse kõrgem juht, kes raadio vastu ka isiklikult tunneb elavat huvi ja sel alal on heaks as-

jatundjaks, pidas raadionäituse avamisel tähelepanuväärse kõne. Ta konstateeris, et raadio tänapäeval pole enam mingi luksuse- või ajaviite-asi, vaid on saanud esmajärguliseks kultuurteguriks. Raadiota, ütles ta, ei saa praegu enam kuidagi kujutleda kultuurilist kodu. Eriti peatus minister raadio viimise juures maale, avaldades soovi, et meil pandaks suuramat rõhku odavahinnaliste ja vähe voolu tarvivate patarei-vastuvõtjate ehitamisele, mida vajab maa. Sealts võiks ringhääling võita kõige rohkem uusi kuulajaid.

MIDA PAKUVAD EUROOPA RINGHÄÄLINGUD

Inglise loetavaim raadioajakiri „World-Radio“ toob oma veergudel ülevaate, mis on iga Euroopa maa ringhäälingus iseloomustavamad ja huvipakkuvad.

Saksas ringhääling pakub kõike, isegi muusikat, rahvussotsialismi tähe all. Tehniliselt laitmatus saates levitatakse kavu noortele, mille laule noored ise laulaksid kaasa, kõnesid täiskasvanutele, mille lõppkokkuvõtteks alati on: Heil Hitler! Väliskuulajale huvitavad ja nauditavad on ajakirja arvates marsimuusika Leipzigist, kergesisulised Schrammelkavad Münchenist, sümfoniakontserdid Berliinist ning öökontserdid Stuttgardist.

Prantsuse ringhäälingu saatekavad on üldiselt nõrgemad. Esmajärgulist kuulamismaterjali pakub Pariisi rahvusorkester Ingelbrechti juhatusel, ning prantsuse keele valdajatele meeldivad ka skitsid, mida prantsuse ringhäälingute kavades on võrdlemisi rohkesti. Häid muusikaprogramme annab Strasbourg ning huvitavad on ka baskide rahvusmuusika palad Toulouse'ist.

Itaalia on võrratu muidugi oma ooperikavade poolest. Itaalia ringhäälingus võib tihti kuulda ülekandeid Milano Scalast ja Teatro Realest.

Hea muusika armastaja leiab palju huvitavat ka Hollandi ringhäälingus. Hollandi uhkuseks ringhäälingus on tema Concertgebouw-orkester. Tõsisemat laadi koorilaulu levitab hommikuti Kalandborgi saatja.

Rootsi ringhäälingut iseloomustavad tema üldhariduslikud, kasulikku informatsiooni pakkuvad kavad, milles suur osa kulub inglise keele levitamisele.

Norra on ka ringhäälingus kuulus oma rahvamuusikaga; muu hulgas fantsumuusika Norra ringhäälingukavades on ka väliskuulajaile alati huvitavaks vahelduseks.

Moskva kuulamisel tuleb arvestada eeskätt propagandaga, mida levitatakse tosinates keeltes, ja „internatsionaali“ helidega iga ettekande lõpus. Aineti võib Moskva ringhäälingus kuulda ka Kremli kirikukellade helinat, ülekandeid kustki Põhja-Jäämere saartelt jne.

Marconi raadiolambid on maailma parimaid ja kuulsamaid. Esindaja: Raadio-Kooperatiiv Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

Tšehhoslovakkia ringhäälingul tuleb suurem osa oma ajast kulutada vähemusrahvuste kavadele, kuid need muusikalised programmid, mida aegajalt korraldatakse suurejoonelisemalt, on siis ka tõesti head. Tšehhi saatjaid tasub kuulata juba üksinda Dvoraki ja Smetana toodangu pärast.

Austria kasutab ringhäälingut osavalt ka turistlikeks propagandaks. Peale selle pakub ta mikrofoni kaudu häid ülekandeid Viini ooperist, Johann Straussi ja teiste operette. Eriti märkimisväärt on ülekanded iga-aastastelt muusikapidustustelt Salzburgis.

Ungari muusikat ja ühtlasi ringhäälingut iseloomustab ungari mustlasmuusika. Selle nautijaid leidub kõikjal.

Hispaania pakub ringhäälingus hispaania keeles oskajatele suurepäraseid ülevaateid Euroopa päevasündmustest. Hispaanlaste parem hinnanguvõime on tingitud näiliselt sellest, et Hispaania asub nii ütelda muu mandri külje all. Ka leiab kuulaja Hispaania kavades alati omapäraselt võluvaid hispaania rahvamuusikat.

Inglise ringhäälingu kavade kohta arvavad inglased ise, et nende rahvuslik iseloomujoon — tasakaalukus — kajastuvat ka seal. Oma mitmekeelsiduse tõttu Inglise ringhäälingukavad suutvat rahuldada kõiki maitseid.

ILMUS TRÜKIST

TÄIELINE EUROOPA RINGHÄÄLINGU SAATEJAAMADE NIMESTIK

ühes lühilainesaatjate nimestikuga.

HIND 20 SENTI.

Tellida

AJAKIRI „RAADIO“ TALITUSEST,

Tallinn, Narva mnt. 27.

Tellimishind:

12 kuud Kr. 4.50
6 " " 2.40
3 " " 1.20
1 " " —.40

RAADIO

ÜLERIIKLIKU EESTI RAADIOÜHINGU HÄALEKANDJA

Toimetus ja talitus: Tallinn, Narva mnt. 27. Telefon 425-40

Üksiknumber
10 senti

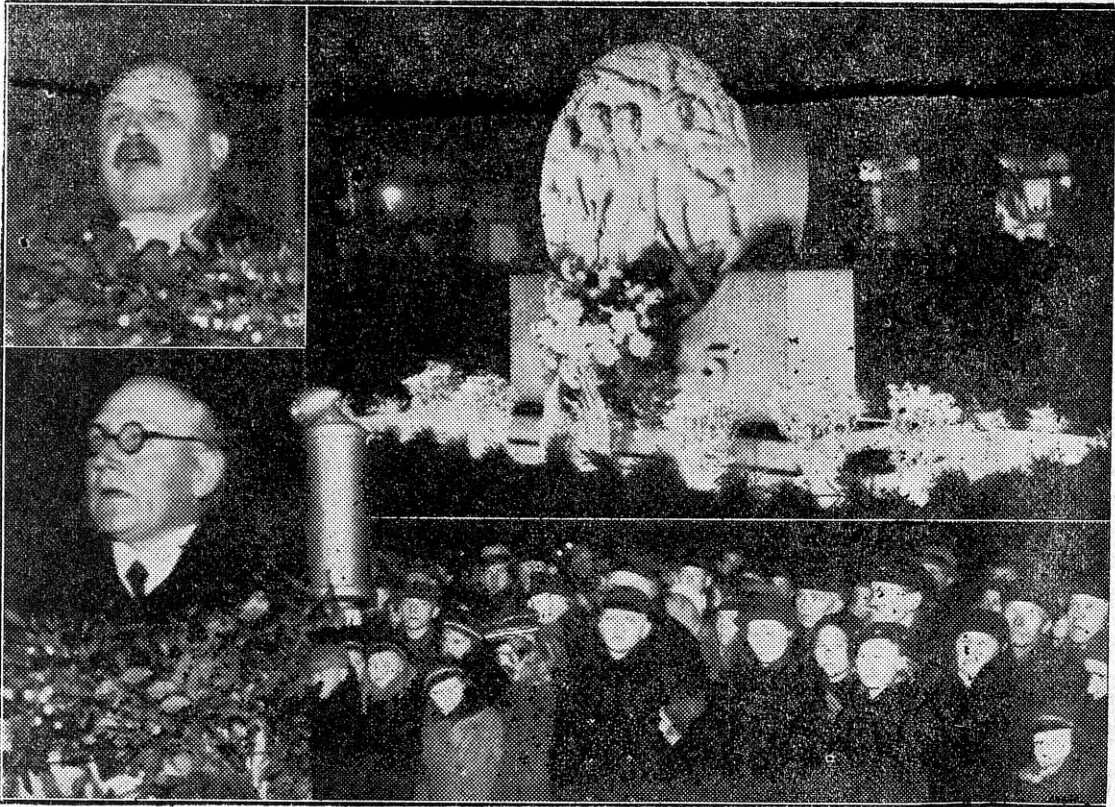
Tellimisi võtavad
vastu kõik posti-
asutised ja talitus
Ilmub
kord nädalas

Täielik Euroopa ringhäälingute saatekava 3.—9. novembrini 1935. a.

Nr. 233 (38)

1. novembril 1935

V aastakäik



Võimas 1905. a. ohvrite mälestusaktus. Tallinna linnavalitsus korraldas möödunud teisipäeval, 29. oktoobril Uuel turul 1905. a. vereohvrite mälestusaktuse, mis kanti üle ka ringhäälingu kaudu. Meie piltidel: Ülal vasakul — linnapea J. Soots kõnelemas, paremal — mälestussammas, valgustatud helgiheitjatest. All vasakul — tolleaegne linnavolinik A. Kooba jutustab oma mälestusi verisest sündmusest, paremal — vaatamata tihedale vihmale elab suur rahvahulk aktusele kaasa.

LÄTI RINGHÄÄLING 10-AASTANE

Ringhääling kuulub Lätis posti- ja telegraafiameti alaosana riigi valdusse. Lätis töötavad praegu järgmised saatjad: Rii (15 kW 514 m, 583 kc/sek.), Madonna (50 kW 271,7 m. 1104 kc/sek.), Liepaja (0,1 kW 173 m 1734 kc/sek.) ja Kuldīga (10 kW 238,5 m. 1734 kc/sek.).

Läti ringhääling alustas tegevust 1. novembril 1925. a. 331 kuulajaga. Ringhäälingu saatekavad olid alul mitmeti puudulikud ja nende saateag äärmiselt lühike. Saate tehnika täienedes raadiokuulajate arv

kasvas kiiresti ja ulatub praegu 77.000-le (38 iga tuhande elaniku kohta).

Ühes tegevuse laienemisega pärast esimesi katse-aastaid ringhäälingu juhatus püüab arendada saatekavade kunstilist ja kultuurilist taset ning ühtlasi rahuldada ka päevahuvilisi nõudeid ja võimalikult tulla vastu isegi kuulajate erisoovidele. Läti sisepoliitilises elus 1934. a. aset leidnud muudatuste järel ringhääling rakendas oma tegevuse eeskätt rahvus- kultuuriliste ülesannete ja läti rahva ühishuvide tee-



Läti ringhäälingu juhataja A. Smilga oma kabinetis.

nistusse. Seejuures leiavad täitmist ka kõik ringhäälingu-kuulajate erisooovid, kui nad pole vastolus raadioasjanduse põhimõtetega.

Saatekavade koostamise eest kannab hoolt ringhäälingu juhatus, eesotsas dir. Arved Smilga. Ringhäälingu tegevus jaguneb järgmistesse alaosa-kondadesse: muusika, kirjandus, põllumajandus, koosolekud ja päevauudised. Eriline kontroll valvab selle järele, et saated oleksid tehniliselt võimalikult laitmatud. Selleks kõigile ringhäälingus esinevatele

kõnelejatele ja kunstnikele õpetatakse mikrofoni ees esinemise iseärasusi. Lõviosa Läti ringhäälingu saatekavades kuulub muusikalistele ettekannetele (45%). Järgnevad kirjandus (4%) üldhariduslikud ained (20%), päevauudised ja teadaanded (20%), noortekavad (3%), jumalateenistused (4%), segaettekanded (12%) ja tehnilised vaheaajad (2%).

Läti ringhäälingul on oma 42-liikmeline sümfooniaorkester ja ka näite- ning operetitruudid. Ringhäälinguorkestrit juhatavad prof. Janis Medinš, kes on tuntud läti heliloojaid, ja Arved Parups. Kirjandusalgupärandeid Läti ringhäälingus kannavad ette kirjanikud ise või ka näitlejad. Läänud aastal ringhääling korraldas ka läti dramaatiliste algupärandite võistluse. Mikrofonis antakse edasi kõigi tähtsamate põllumajanduslike ja teaduslike koosolekute käik ja muud päevahuvilised sündmused, kusjuures Läti ringhääling oma teadete värskuse, täpsuse ja mitmekesidusega tihti jätab varju ajakirjanduse. Päevauudiseid ringhääling levitab kolm korda päevas. Suure populaarsuse Läti ringhäälingu kuulajate keskel on võtnud ka tähtsamate päevasündmuste ja huvitavamate maakotade rändreportaažid.

Ringhäälingumaks Lätis on kaks latti kuus vastuvõtjalt, suvekuudel — juunis, juulis ja augustis üks latti. Kõigile registreeritud kuulajatele saadab ringhääling tasuta illustreeritud nädalasaatekava, milles avaldatud ka välissaated. Kooride-, solistide- ja orkestriettekannete saadeteks on Läti ringhäälingul kasutada kaks suuremat ja loenguteks, heliplaate- ja teatriettekanneteks neli vähemat stuudiot.

SELLE NÄDALA SAATEID

CHOPIN

Tema helitööde kontserdi puhul ringhäälingus
6. novembril kell 17.30

Ei leidu vist küll ühtki edenenu klaverimängijat, kes kunagi poleks mänginud mõnd Chopini helindit. Selle poola meisterpianisti tööd on saanud kõigi pianistide ühisomanduseks. Chopini kogu energia tegeva loojana kuulus klaverile ja selle mängustiilile, mille ta viis aaimata kõrgusele. Ta on klaverilt toonud esile päris uued küljed. Mitmekülgsele mõjurikkale, meeldejäävale harmooniaimeistrile, kes seisab meie moodsa arengu alul, astub lisaks rütmimeister, kes üllatab mitmete originaalsete mõtetega.

Chopin oli läbi ja läbi luuleline iseloom. Poola rahvants ja -laul leiavad ta valssides, masurkades ja poloneesides oma kõrgema ja temperamendikama kunstilise väljenduse. Sinna juurde lisanduvad veel romaani elemendid, mis ta omandas oma pikal Prantsusmaal elamisel ja ka põlvenemise kaudu, nagu graatsilikkus, elastsus, nobless, suursugusus, ülevmeelus, mahedus, ilu ja lahkus. Oma etüüdid annab ta improvisatsioone täiesti omataolise meeldivusega ja sonaadiliteratuuri on ta rikastanud hiljem loodud tööde läbi. Temast kui tegevast kunstnikust kaugemale pole jõudnud veel keegi.

HARF

Harf, mis kuulub tänapäev iga ooperi- ja sümfooniaorkestri kindlasse koosseisu, on üks vanemaid keelpille, mille esivanemate rida viib tagasi otse algaja helivarbi juurde. Nii on tehtud kindlaks harfi olemasolu juba Ees-Aasia kultuurirahva sumerlaste juures 3500 a. e. Kr. Ka Egiptuse kuningate valitsejasoo juures oli harf kodunenud. Sealt tuleb ta edasi Kreekasse ja Rooma ning 7. sajandil anglosakside ja iirlaste juurde, kus võeti vastu erilise armastusega. Olid levinud ka rohkem iirilised tüübid. Keskajal näeme harfi rüütelike trubaduuride käes. Sealjuures on instrumendi kuju aastatuhandete jooksul muutunud ainult õige vähe. Kui 17. sajandini harfil oli veel väga raske võtta modulatsioone, siis sai see lõpeks võimalikuks kaksikpedaal-harfiga (1811), mis võimaldab iga harfi keelt kaks korda häälestada poole tooni võrd kõrgemale. Harfi helidega saab mõjuvalt manada esile õrnu, poeetilisi meeleolusid, samuti sobivalt meeleoluga rikastada ka fantaasiarikkaid pidulikke ja toredaid, säravaid vaimulikke tseremooniaid. Harfi helivärgiga sobivad kõige paremini metsasarv, tromboon ja üldse metallinstrumendid.

Tuleval reedel, 8. skp. kell 19.05 esineb ringhäälingus harfikontserdiga prl. Sylvia Tobias.

RET raadiotehase „Pioneer“, 5-lambiline oktodesuper on hooaja menukaim vastuvõtja. Müügil Raadio-Kooperatiivis Tallinnas, Tartus, Pärnus.

— Ostsid „Pioneeri“? — Jah!
— Kustkohast? — Raadio-Kooperatiivist.
— Targasti tegid!

RÕÕM HAYDNI LOOMINGUS

VI huvimatk kammermuusikasse ringhäälingus
7. novembril kell 19.30.

Haydni loomingu põhimõtteks on rõõm paremas, ülevas mõttes. Selgitame seda väljendust Haydni seisukohalt lähemalt.

Kõigel on elus kaks külge: üks hea, teine halb või üks hele, teine tume. Kui me madalate instinktide mõjul rõõmustume millestki halvast, siis on meil tegemist rõõmuga madalas, halvast mõttes; vastupidi — tundes rõõmu millestki heast, on meil rõõm paremas mõttes. See rõõm paremas mõttes võib näiteks tekkida mingisuguste kõrgemate ideaalide teenimisel usulises valdkonnas, seltskondlikus elus jne.; ta võib ilmuda ka meie igapäevases elus, nagu perekonna suhtes või kutselise tegevuse alal. Rõõm võib isegi väljenduda huumori näol, milles peitub jällegi ülev element. Nimelt leiame huumoris kontrastide kaudu tühises ja väikeses üleva ning suure. Asetades vastastikku ühelt poolt väikese ja tühise, teiselt poolt aga suure ja üleva, muudame esimese veelgi tühisemaks, kuid teise selle vastu ülevamaks. Siin ei etenda osa mitte harilik mõttekava, vaid ainult teravate kontrastide vahenditu kõrvutamine.

Rõõm oma mitmekesistes avaldustes esineb kogu Haydni loomingus. Tema teostes väljendub see rõõm nii, nagu ta ilmneb meie harilikus igapäevases elus. Sellest küljest on rikkad ta sümfooniad, eriti aga keelpillikvartetid oma väga mitmekesise lüürilis-dramaatilise sisuga. Tema töödes leidub ka huumorit, mis väljendub teravalt kontrasteeruvates meeleoludes — tõsises ja naljatlevas, ülevas ja koomilises, traagilises ja lõbusas. Juhtub vahel nii, et lõbus meeleolu äkki katkeb, andes maad tumedatele helidele või vastupidi, — rusutud meeleollu tungib korraga lõbus ning tagasihoidmatu naer — lühidalt üteldult on see „naer läbi pisarate“.

Vaatleme nüüd, millest oli tingitud Haydni elurõõmus ja ta loomingu rõõmus iseloom.

Nagu teada, oli Haydn 30 aastat Esterhazy vürstikojas muusikadirektoriks. Selle aja elas ta oma ülesandeid täites vahelduvalt väikeses, rahulises Eisenstadti linnas või vürsti mõisates. Viimaste hulgas oli ta kõige sagedamini mõisas, mis asus Neusiedleri järve ääres. Asjaolul, et ta sagedasti elas maal keset suurepärast loodust, oli eriti suur tähtsus ta maailmavaate ja loomingu iseloomu kujunemisele. Lõpmatu looduseilu rahuline vaatlemine süvendas Haydnile mõtte Looja suurusest ja tekitas temas alati elava ning rõõmsa meeleolu. Kuni kõrge vanaduseni jäi Haydn ikka elurõõmsaks ja sellest meeleolust on imbutunud läbi ka kogu ta looming.

Sõites aegajalt Viini, tekkis Haydnil lähem sõprus Mozartiga, vaatamata nende suurele vanadusevahele. Noor Mozart austas väga Haydnit ja luges end ta võlglaseks nende teadmiste eest, mis ta oli omandanud Haydni teoseid uurides. Elatanud Haydn, kelle silmade all arenes ja suri Mozarti geenius, ei kadestanud sugugi noort Mozartit, vaid isegi omandas temalt mõndagi orkestri alal, mõistes ta universaalset muusikalist annet.

Esterhazy juures teenistuses olles, mis on avaldanud head mõju nii ta loomingu kvantiteedile kui ka kvaliteedile, kirjutaski Haydn suurema osa oma sümfooniatest ja keelpillikvartetitest.

Seekordses huvimatkas ettekandele tulev kvartett op. 74 nr. 3 kuulub Haydni viimase loomingujärgu esimeste tööde hulka. Kvartett koosneb 4 osast: allegro; largo assai — andante moderato; menuetto-allegretto; finale — allegro con brio. —y.

TŠAIKOVSKI V SÜMFOONIA

Ringhäälingus 3. novembril kell 20.00.

Pühapäeval sümfooniakontserdil, mida juhatab kuulnud dirigent Issai Dobroven, tuleb muuhulgas ettekandele Peeter Tšaikovski V sümfoonia.

Tšaikovski algas oma V sümfoonia kirjutamist juuli alul 1888. Loomine arenes erilise kiirusega, nõnda et juba 14. augustil samal aastal oli sümfoonia täiesti valmis

ning instrumenteeritud. Esimene ettekanne oli Peterburis sama aasta 5. oktoobril autori juhatusel, kuid ilma suurema eduta. Sümfoonia sai alles kuulsaks, kui selle tõi esile kuulus Tšaikovski interpreteerija Arthur Nikiš, ja sest ajast helgib see töö igavese iluga, jäädes mitte sugugi taha oma jõu ja elevuse poolest Tšaikovski VI, pateetilisest sümfooniast.

Sümfoonia juhtmotiiviks on nõrga inimese asjatu võitlus, mis neelab kõik moraalse jõu, võitlus pimedas saatusega, viirastus, mis tõuseb igakord, kui vaim hakkab leidma troosti lootustes ja ümbritseva elu pöörises. Peateema, alatiselt korduv kõigis jagudes, — see on tume motiiv, millega algab esimene jagu. See teema kõlab ka teise jao lüürilises kantileenis ning tumestab heledama meeleolu kolmandas jaos — valsis. Lõpuks on sama teema ka finaalis — tumedates, traagilistes värvides, kuid selle järel kõlab ta võidurikkalt ja pidulikult, lõppedes hümni, milles autor leidis ajutise lohutuse.

TALLINNA SAATJA BELGIAS HÄSTI KUULDAV

Ühelt belgia ringhäälingu-kuulajalt Gentis saabus meie ajakirjale hiljuti kiri, milles teatatakse, et Tallinna saatja seal on väga hästi kuuldav. Kirja kirjutaja kinnitab, et talle Tallinna saatkava väga meeldib ja ta viimastel kuudel pole jätnud kasutamata ühtki võimalust selle jälgimiseks. Belgia ringhäälingu kuulaja on meie ringhäälingust sedavõrd huvitatud, et palub endale selle kohta saata lähema kirjelduse ja meie hallomehe pildi ühes autogrammiga.

JÕUKULUTUS KLAVERIMÄNGU JUURES

Et klaverimäng nõuab suurt jõukulutust, seda on märganud nii mõnigi mängija, kui tal pärast tundidepikust klahvidel töötamist sõrmed, käevarred ja õlad avaldavad väsimust. Keegi klaverimängija on arvestanud välja, kui palju tööd nõuab klaverimäng. Et klahvi vajutada alla, nii et ta annaks pianissimo tooni, selleks on vaja sõrme vajutust, mis vastab 100 grammi raskusele. Fortissimo löök seevastu nõuab aga tublisti 3000-grammist vajutust (kui hea peab küll olema klaveri mehhanism, et pidada aastate ja kümnete aastate viisi vastu sellistele löökidele!). Näiteks nõuab Chopini „e-moll etüüd“ 3130-kilogrammilt jõukulutust. Kui klaverimängija on päevas töötanud 5—6 tundi, siis võib ta vaadata tagasi auruhaamri töösaavutusele, sest ta on kokku klahvidele tagunud umbes 40.000 kilogrammiga. Uuema voolu heliloojate juures peaks see jõukulutus olema veel märgatavalt suurem.

PRANTSUSE RAADIOJANESED LENNUS

Septembri keskel avaldas prantsuse valitsus dekreedid, mis kõrgendas karistusemäärasid raadioaparaatide registreerimata jätmise eest ja seadis „raadiojaneatele“ viimaseks registreerimistähtpäevaks 21. oktoobri. Selle tagajärjel on juba kahe nädalaga, 5. oktoobriks, uusi aparate registreerimisi Prantsusmaal märgitud 135 tuhat. Registreeritavate aparate arv päevas ulatub 10.000-le.

Raadiolambid ja -osad ostate soodsaimalt Raadio-Kooperatiivist: Tallinnas — S. Karja 9, Tartus — Promenadi 5, Pärnus — Rüütli 40 ja alates 1. novembrist Rakveres — Vaksali 8.



Raadio

kultuuritarvidus

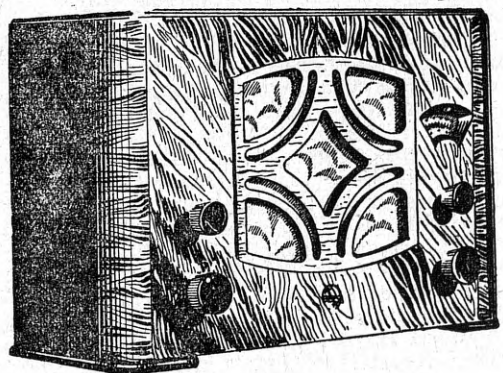
igapäev!

Üle 6 miljoni raadioharrastaja kuulavad igapäev esmaklassiliste PHILIPS vastuvõtjatega, mida kõneleb maailm.

PHILIPS

44

annab laitmatu Euroopa vastuvõtu ka kohaliku saatja töötamisel. Selles PHILIPS vastuvõtjas peitub maailma suurima raadiotööstuse kogemusi.



Hind ainult Kr. 145.
13-kuise järelmaksuga Kr. 12 kuus.

14.00—14.25 aariaid (bariton) heliplaatidelt
 15.30—16.00 ajaviitemuusika heliplaatidelt
 16.30—17.00 väike orkester
 17.15—17.30 Varssavi harmonistide orkester
 17.45—18.00 koorilaul
 18.15—18.45 uudis-heliplaate
 19.45—20.00 Jan Kiepur heliplaatidelt
 21.00—21.45 lõbus eeskava Lvovist
 23.00—24.00 rahvuslik kontsert
 0.05 „Jalutuskäik Euroopas“, kontsert
Stokholm 426,1 / 704 / 55
Motala 1389 / 216 / 30
 15.00—15.30 hawaii muusika
 15.50—16.15 laule
 17.30—18.30 ajaviitemuusika
 19.00 koorikontsert
 19.30—20.15 vana tantsumuusika
 21.00 opereti-meloodiaid
 21.45—22.45 kabaree
 23.00—24.00 moodne tantsumuusika
Kalundborg 1261 / 238 / 60
Kopenhagen 255,1 / 1176 / 10
 16.30—18.30 orkester ★ 21.00—21.20 ungari muusika. Orkester ★ 21.50—22.20 opereti-muusika ★ 22.50—23.10 orkester. Kavas: Lully, Rameau, Bach ja Mozart ★ 23.35 orkester. Kavas: Puccini, Strauss, Lacombe, Myddleton, Ganne ★ 0.10 heliplaate ★ 0.20—1.15 orkester. Kavas: Lehár, Thomé, Finck, Fall, Drigo ja Borregaard
Droitwich 1500 / 200 / 150
 13.00 orkester ★ 14.15 ajaviitemuusika ★ 15.15 heliplaate ★ 16.05 ajaviitemuusika ★ 17.00 kinoorel ★ 17.30 ajaviitemuusika ★ 18.30 orkester ★ 19.00 septett ★ 19.30 mida Ameerikas uudist? ★ 20.45 tenor ★ 20.45 Walesi vahemäng ★ 21.00 „Laupäevamagasin“ ★ 21.45 ajaviitemuusika ★ 22.30—23.30

kirev õhtu ★ 24.00 orkester ★ 1.00—2.00 tantsumuusika
Praha 470,2 / 638 / 120
 7.15—8.30 muusika ja teateid
 17.05—17.50 puhkpilliorkester. Kavas: Vlasak, Tšaikovski, Horak, Subrt ja Kmoch
 18.55—19.15 talupoegade puhkpilliorkester
 20.15 puhkpilliorkester. Kavas: Vakkár, Skroubek, Švarc, Krejčíř, Smolik jt.
 21.00—23.00 Benatzky operett „Kolm musketääri“
 23.15 heliplaate
 23.30—0.30 orkester. Kavas: Kubin, Provanik-Tvrđy, Grothe, Friml, Schorz, Nybek jt.
Viin 506,8 / 592 / 100
 18.25—18.55 tantsumuusika heliplaatidelt
 20.10—21.40 Straussi ja Lehari muusika.
 Orkester ja solistid
 23.10—23.50 klaver. Mozart: Fantaasia C-duur. Chopin: a) Fantaasia f-moll; b) Scherzo E-duur. Debussy: Kaks etüüdi. Liszt: Mephisto-valss
 0.05 sõjaväeorkester. Kavas: Maillart, Komzak, Fahrbach, Wacek, Gounod, Ganné, Lehár, Kalman
 1.15—2.00 tantsumuusika heliplaatidelt
Budapest I 549,5 / 546 / 120
 18.30—19.10 mustlasorkester
 19.40—20.45 „Mida Donau jutustab“, ettekanne heliplaatidega
 21.15 saksofon klaveri saatel
 21.35—23.00 lõbus õhtu
 23.20 klaver. Wilhelm Kempff
 24.00—1.00 mustlasorkester
Bukarest 364,5 / 823 / 12
 18.00—19.00 ja 19.20—20.00 sõjaväeork. ★ 20.15—20.35 ja 20.40—21.10 uusi heliplaate★

21.10 koor ★ 21.45—22.30 jazzorkester ★ 22.45—23.45 kontsert sõjaväekasiinost ★ 24.00—1.00 öökonsert restoranist „Gambri-nuus“
Milano 368,6 / 814 / 50
 22.30 moodsat sümfoonilist muusikat ★ 23.30 kirev kontsert ★ 0.10 tantsumuusika
Deutschlandsender 1571 / 191 / 60
 Vaata Berliin
Berliin 356,7 / 841 / 100
 7.30—9.00 muusika
 13.00—15.00 pidulik orkestrimuusika
 17.00—18.00 Beethoven: III sümfoonia (Eroica)
 19.00—20.00 Ambrosius: Kantaat
 23.20—1.00 orkester ja koor. Beethoven: „avamäng „Coriolan“, Werner: „Surnuile“, op. 8 (segakoor ja orkester). Peterka: Elu triumf. Bruckner: Sümfoonia Es-duur
Königsberg 291,0 / 1031 / 100
 Vaata Berliin
Breslau 315,8 / 950 / 100
 Vaata Berliin
Hamburg 331,9 / 904 / 100
 Vaata Berliin
Köln 455,9 / 658 / 100
 Vaata Berliin
Stuttgart 522,6 / 574 / 100
 Vaata Berliin
Leipzig 382,2 / 785 / 120
 Vaata Berliin
München 405,4 / 740 / 100
 Vaata Berliin

OOPER RINGHÄÄLINGUS

Varsti pärast ringhäälingu tekkimist tuli küsimusse ka ooperite levitamine. On kaks võimalust, et täita seda soovi, mis kuulajate ringkonnis ikka uuesti kerkis üles. Üks võimalus seisab selles, et oopereid kantakse otseselt üle teatritest, — teine võimalus, et ringhääling ise korraldab ooperiettekande oma studios vastavalt ringhäälingu vajadusele ja sobivusele. On raske ütelda, kummas saatevis kuulajatele enam meeldib. Igal juhul on esitused, mis tulevad studiost, see tähendab ringhäälingu erilist saateruumist, selgemad ja arusaadavamad, kuna nende juures on ju võetud arvesse kõik tarvilised tingimused ja abinõud. Ülekannetel on aga jälle juures rohkem nii ütelda teatrimaiku. Muide ei ole ka iga ringhääling nii õnnelikus seisukorras, et ta võiks ise korraldada ooperiettekandeid, kuna neil puuduvad selleks vajalised jõud. Kus need põhjused pole takistuseks, seal tuleks küll studio-ettekandeid eelistada ülekannete teatritest. Igal juhul võtab kuulaja ooperisaate tänuhulka vastu, eriti veel siis, kui mingil põhjusel ei saada külastada teatrit. Kas kaugenägemise täienemisel ja arenemisel võidakse luua süntees sest kahest meetodist, selle üle otsustab tulevik.

Eesti ringhääling kannab käesoleval talvel teatrit üle rea oopereid. Sellega ongi juba tehtud algust. „Estonia“ teatrist on juba kantud üle Tšaikovski ooper „Eugen Onegin“, järgmisena tuleb ülekanne Wagneri ooper „Lohengrin“.

Lisaks ülekannetele „Estoniast“ korraldab ringhääling aga uudusena ka tuntumate ooperite läbilõigete saatmist studiost. Kaastegevad on sel korral muidugi ringhäälingu oma orkester ja vajalised solistid teatrist või ka väljaspoolt teatrit. Seesuguseid ooperiläbilõikeid

Eesti töö, Euroopa kvaliteet, see iseloomustab RET raadiotehase tooteid.

levitab ringhääling koos vastavate seletustega ooperist, ooperi loojast ja sisust. Seletaja osas on jällegi populaarne ja armastatud ning kõigile raadiokuulajatele hästi tuntud muusikaliste huvimatkaade refereeriia Albert Üksip. Esimene ooperiläbilõige oli ringhäälingu kavas 17. okt., mil kuulajaid tutvustati Gounod' ooperi „Faustiga“. Järgmisena tuleb ettekandele läbilõige Bizet ooperist „Carmen“ 21. novembril ja selle järel kolmanda läbilõikeena Verdi ooper „Aida“, mille ettekandeaeg aga ringhäälingul veel kindlaks määramata.

VALIMISPROPAGANDA TAANI RINGHÄÄLINGUS

Taani alamkoja (Folketinget) valimiste eel, mis toimusid hiljuti, levitati Taani ringhäälingus uut tüüpi poliitilisi saatekavu. Esimene nendest leidis aset 30. septembril. Kavas, mis kestis kaks ja pool tundi, olid ühinenud viis tähtsamat, vastasparteidesse kuuluvat taani poliitikategelast vaidlusteks teemal „Kas saab taani põllumees oma saaduste eest välisvaluutas liig vähe?“ Ringhäälingu kontsertsaali, kus peeti vaidlust, lasti kuulajaid ainult nimeliste pääsmetega, mida iga kõneleja sai väljajagamiseks 100 tükki. Vaidlused avas ja lõppkokkuvõtte tegi kaubandusminister.

PUTUKAD ELEKTRITOOLIL

Üks inglise elektrotehnika ajakiri toob teate huvitava leiuist, mille abil Kalifornia viinamarja-istandike omanikud võitlevad putukate vastu. On leitud, et iga isevärvi valgus mõjutab mitmesuguseid putukateliike erineval viisil. Näiteks omab sinine valgus erilise külgetõmbejõu ainult teatud liiki putukatele. Teised putukateliigid jälle eelistavad punast või ultravioletti värvi jne.

Putukate püüdmiseks on nüüd öösiti ehitatud erilised mitmevärviliste neoonitorudega lõksud. Nende sisemus on põimitud läbi kõrgepingevooluga laetud elektrijuhtmetega, mis tapavad lõksu lendavad uudishimulikud tiivulised.

Uus meetod on eelistatav ka selle tõttu, et senine meetod, — mürgiste vedelike tarvitamine, — tihti muutis tarvitamiskõlbmatuks ka viinamarjad.

TEHNIKA-UUDISEID NÕUKOGUDE VENEST

Dir. Olbrei oma reisitähelepanekuist.

Riigi Ringhäälnigu juhataja ins. F. Olbrei, kes neil päevil jõudis tagasi oma 16-päevase külaskäigult Nõukogude Venesse, mille ta koos R. Ringhäälingu tehnilise ala juhataja ins. A. Lossmanniga tegi Tehnoeksporti kutsel Nõuk. Vene raadioasjandusega tutvumiseks, jutustas ajakirjanikele oma huvitavaist tähelepanekuist sel reisil.

Meie ringhäälingu juhtide külaskäik N. Venesse sündis seoses meie uue saatja ehitamisega. Venelased, kes ehtasid meie praeguse Lasnamäe saatja, on huvitatud ka uue saatja ehitamisest. Juba möödunud kevadel käis Nõuk. Vene ins. Model Tallinnas selgitamas, kui palju N. Vene raadiotehastel oleks väljavaateid saatja ehitamiseks. Ins. Modelile tähendati, et väljavaateid on üsna vähe, kuna seoses praeguse saatja ehitamisega on olnud mitmesuguseid viperusi. Ka nüüd, olles isiklikult tutvunud Nõuk. Vene raadiotööstusega, võis ins. Olbrei venelastele anda üksnes lubaduse, et nende pakkumist kaalutakse täpselt ühistel alustel teiste pakkumistega. Lähemal ajal töötatakse Riigi Ringhäälingu poolt välja uue saatja ehitamise tehnilised tingimused. Saatja ehitamine antakse firmale, kelle pakkumine vastab kõige enam neile tingimustele, kes pakub kõige paremaid tagatisi ja teeb kõige soodsama hinna.

Venelased lubasid muuseas juhul, kui saatja tellitakse neilt, selle projekteerimise ja ehitamise juurde võtta ametisse 1—2 eesti inseneri, et need võiksid algusest peale jälgida ehitustöid ja põhjalikult tutvuda saatja aparatuuriga.

Ins. Olbrei jagas ajakirjanikega kõigepealt oma üldisi muljeid Nõuk. Venest, mille juures me aga ruumipuudusel kahjuks ei saa peatuda, kuigi tähelepanelik vaateleja jutustas paljugi huvitavat, et siis lähemalt peatuda tähelepanekute juures tehniliselt ja eriti raadio alalt.

Tehnilisel alal on Nõuk. Venes viimastel aastatel tehtud määratud edusamme.

Venes on vabrikud mitmesuguste alade järele koondatud teatavasti nn. kombinatidesse. Kombinati, kus valmistatakse elektripirn, kuuluvad näiteks klaasivabrik, hõõgniidi-vabrik, lampide monteerimisvabrik, tööriistade- ja automaatide-vabrik jne. Kombinadid kujutavad endast hiiglakäitisi, millesse kuulub igauhte 7—8 vabrikut ja kus leiab tööd kuni 30.000 töölisi. Töö kombinatides on korraldatud moodsate, ratsionaalsete põhimõtete järele ja võimalikult automatiseeritud.

Raadiosaatjaid valmistab eriline Kominterni-nimeline kombinat. Sellesse kuulub rida vabrikuid ja laboratooriume, mis asuvad osalt Moskvas, osalt Leningradis. Leningradis on muuseas kombinadi kesklaboratoorium, kus töötatakse välja kõik aparaadid ja nende üksikosaad.

Raadiokombinadi tehniliseks juhiks on prof. Minz, rahvusvahelise nimega teadlane, kelle ehitatud on muuseas ka Moskva 500-kW saatja.

Leningradi kesklaboratooriumis töötab üle 600 inseneri ja selle juures on täiuslikem eriraamatukogu, kus ei puudu ka eestikeelne raadioliteratuur, selle hulgas ajakiri „Radio“ täielised komplektid.

Nõuk. Vene raadiokombinaat on suurima produktiooniga raadiosaatjate-tehas maailmas, kuna ta ehitab kõik Nõukogude liidu saatjad. Üksi ringhäälingusaatjaid on seal aga tervelt 63, mida on tulnud uuendada umbes iga 5 aasta tagant.

Koombinadi juures töötavaist teistest laboratooriumidest oleks nimetada raadiolampide, aladajate ja materjalide laboratooriume. Kombinatsioon valmistab kõiki Euroopa raadiolambi-tüüpe. Need on aga väljaspool peaaegu tundmata, kuna suure sisemaise tarvituse tõttu neid ei jätku väljaveoks.

Raadiokombinadil on kasutada kõik Telefunkeni, Philipsi ja Western Electricu patendid, kellega tal on sõlmitud patentide vahetamise lepingud. Ei jäeta aga kasutamata teistegi leiutisi, kui need pakuvad midagi head, — ükskõik, kas selleks luba on või mitte. Seejuures ei tee venelased ka oma leiutistest mingit saladust, nagu see mujal maailmas on endastmõistetav, vaid näitavad ja seletavad kõik ära viimaste peensusteni.

Nõuk. Venes on tehtud terve rida huvitavaid leiutisi, mida Euroopas ei tunta. Näitena raadio alalt oleks siin nimetada 250-kilovatist saatelampi ja 1500-kilovatist, metallist valmistatud aladajalampi, mille sarnaste ehitamisega mujal pole seni saadud hakkama.

Olse geniaalselt on venelastel läinud korda lahendada odavat helide reprodutseerimise probleemi. Leiutis kannab šorinofoni nime ja kujutab endast aparati, mis muusika ning muud helid kirjutab vanale filmilindile. Filmilindile mahub kõrvuti kuni 40 helijoont, nõnda et umbes 200 meetri pakkusele lindile saab fikseerida ümmarguselt 26 tundi vahetpidamata kestvat muusikat või kõnet. Helide kirjutamine lindile sünnib teemantnõela abil, mahamängimine sealt ahaatnõelaga. Šorinofoni heli on laitmatu, kuid helilintide valmistamine seejuures äärmiselt odav, kuna materjal, vanad filmilindid, ei maksa peaaegu midagi.

Šorinofonist on amatööride jaoks valmistatud väiksem tüüp, millele antud nimeks šorifon. See on umbes 20×20 cm suur ja maksab ainult 200 paberrubla. Šorifonid tulevad lähemal ajal müügile ja neil on kindlasti väga suur edu. Šorifoni abil võib iga ringhäälingu-kuulaja oma vastuvõtjast kirjutada üles saated, mis teda huvitavad, ja neid hiljem sama vastuvõtja abil lindilt uuesti korrata. Ta võib aga vastuvõtja abil valmistada ka originaal-helilinte, kasutades valjuhääldajat mikrofonina.

On leiutatud ka väga huvitav omapärane grammofoni-elektrimootor, mida võib kasutada iga tavalise grammofoni juures. Mootor on väike lapergune riist ja kinnitatakse plaadi külge. Hoolimata oma väiksusest ja

Maa raadiokuulamise probleemi lahendas RET raadiotehas „Mare“ — 3-lambilise patareiparaadi müügilelaskmisega. Nõudke selle demonstreerimist Raadio-Kooperatiivi kauplustes Tallinnas, Tartus ja Pärnus.

odavusest töötab ta väga täpselt. Nagu ins. Olbrei teadis ütelda, tulevad need mootorid ka meil lähemal ajal müügile.

Edasi kirjeldas ins. Olbrei Nõuk. Vene ringhäälingut. Tal oli võimalus tutvuda nii Leningradi kui Moskva saatjatega. Neist pakub erilist huvi muidugi Moskva 500-kilovattine hiiglasaaja. Teatavasti on Moskva oma esimene nii võimas ringhäälingu-saatja maailmas ja seda peeti tol ajal tehniliselt lausa võimatuks. Juba aasta hiljem ehitati aga ka Ühendriikides 500-kW saaja, kusjuures muuseum kasutati venelaste ideid.

Moska saatja koosneb viiest 100-kW saateaparaadist, mis töötavad ühele antennile, andes kokku 500-kW võimsuse. Peale eelnimetatud viie on veel tagavara-saatjad, mis mõne saatja rikkiminekul automaatselt kohe selle asendavad.

Tehniliste ideede väljatöötamise poolest seisab Nõukogude Vene ins. Olbrei arvates saatjate alal maailmas tõesti esirinnas. Mis vahest jätab soovida, see on vene saatjate välimus, millele seni pole meeleli pandud kuigi palju rõhku.

Vastuvõtjate alal on aga Vene Lääne-Euroopast jäänud mitu aastat taha. Kuid ka siin tahetakse teistele jõuda järele. Lähemal ajal hakkab korraga tööle kaks uut vastuvõtjaid valmistavat kombinaati, mis peavad lõpetama praegu valitseva terava puuduse vastuvõtjatest. Vastuvõtjate puudusel on muuseumis seni püsinud

väga väike ka kuulajate arv, mis ulatub kõigest umbes 2 miljonini.

Ringhäälingu sisulist külge korraldab Nõuk. Venes üleliiduline raadiokomitee Moskvas, mille juhatajaks on endine kunstikriitik ja diplomaat Keržentsev. Komitee töötab detailselt välja ning kinnitab kõigi Vene saatjate saatekavad. Sellega on ringhäälingu tegevuses loodud kindel süsteem ja suund.

Ringhäälingu kulud kaetakse kõik riigi eelarvest, olenemata sellest, kui suured on tulud, mis samuti laekuvad riigikassasse. Muuseum on ringhäälingu tulud Venes kuludega võrreldes väga väikesed; tulud abonentmaksudest katavad kõigest $\frac{1}{4}$ kuludest.

Mis puutub ringhäälingu stuudiosse, siis on ka need tehniliselt väga vananenud. Neid püütakse aegajalt nii palju uuendada ja täiendada, kui just hädapärast vaja. Moskvas on saateruumid pealegi paisatud üle linna mitmele poole laiali, selle järele, kuidas leidis vabu ruume. Kui Nõuk. Vene ringhäälingusaated siiski on üsna rahuldavad, siis tänu juhtide ja kaastöölise heale koosseisule.

Kuid ka stuudiote puudused tahetakse lähemal ajal kõrvaldada täiesti uute saatehoonete ja -seadete ehitamisega, mis praegu on projekteerimisel.

Nii palju jutustas ins. Olbrei oma tähelepanekuist Nõuk. Venes. Ringhäälingus kõneleb ta neist isiklikult tuleval esmaspäeval kell 19.35.

Lugeja küsib

Kuidas teha juurde „Raadios“ nr. 225 ilmunud superilühilaine poole? Andmed poolide kohta on teada. Kas tuleb võtta kõrgesagedusdrossel 12—2000 meetrile või aitab vana ja ka see mõjub vastuvõtule, kui panna uus drossel ja lühilainepoolid? „Raadio“ lugeja K. A.

Tahtes „Raadios“ nr. 225, 226, 227 kirjeldatud A. Kalmuse viielambilise super-vastuvõtjaga kuulata ka lühilaineil, on soovitatavam jätta esimene kõrgesagedusaste lühilainepiirkonnas tööst välja ja seda kahesugustel põhjustel. Esiteks tuleksid lühilaineil ühtlustada kolm võnkeringi ja viia nad ühtjooksu — töö, mille kallal amatöör võib minna halliks; teiseks on väga suured parasitsidestuste võimalused. Soovitame seepärast häälestada lühilaineil vaid pentagriidi töövõrel oleva ringi ja ostillaatorringi.

1) Kas on võimalik „Raadios“ nr. 198—201 kirjeldatud 4-lambilises paelfilter-vastuvõtjas kasutada automaatset fadingu-kompenseerijat ja kuidas seda teha?

2) Kas Tallinnas on müügil tabelskaalasid, millise hinnaga ja millisest ärist neid võib saada?

3) Milline valjuhääldaja sobib eelnimetatud vastuvõtjale? Kasutan Ameerika lampe 58, 57 ja 2A5.

„2A5“.

1) Kirjeldatud vastuvõtjas pole võimalik kasutada automaatset fadingu-kompenseerijat, kuna selles vastuvõtjas ühe kõrgesagedusastme tõttu on kasutada liig väike kõvenduse reserv, mis on tarviliseks eeltingimuseks automaatse fadingu-kompenseerija kasutamisel.

2) Tabelskaalasid on müügil a.-s. Tormolen ja Ko. juures.

3) Teie vastuvõtjale mainitud lampide puhul on kohasemaks valjuhääldajaks ameerika valjuhääldaja ca. 7000 oomi transformatori prim. pooli impedantsiga.

1) „Raadio“ nr. 204 ja 205 järele ehitatud kahelambilises võrkvastuvõtjas teeb raskusi lõpp-pentoodile õige eelpinge sisseseadmine. Anoodahelasse lülitatud milliam-

permeetri osuti lööb kõrgetel toonidel vasemale, madalatel toonidel paremale.

2) Kas on normaalne, et lõpp-pentoodi klaaskolb fluorestseerib, hiilgab? Pimedas toas on hästi näha, kuidas see hiilgamine liigub kolbis forte-kohtadel.

3) Mis on põhjuseks, et valjuhääldaja mõne saatja kohal pikkadel lainetel hakkab huluma või undama? Valjuhääldaja on vastuvõtjaga ühises kastis.

Erinevusena originaalist on kasutatud võrgudrossli asemel kordeltraati 2000 oomi, vabavõnkelist valjuhääldajat ja endavalmistatud võrktrafot. J. J. Tartu.

1) Teie kirjeldatud sümptoomid näitavad, et Teie valjuhääldaja impedants pole kohandatud lõpplambi impedantsile. Teiseks võib Teie valjuhääldaja mähise oomiline takistus olla liig suur (lubatud maksimum on 500 oomi).

2) Lõpp-pentoodi fluorestseerimine on normaalne nähe.

3) Undamine näitab aparaadis esinevat mikrofoniefekti. Põhjuseks võib olla mikrofoniline lamp (audionastmes), pöörkondensaator või mõni osa skeemis, mis muudab kõlalainete mõjutusel oma väärtust. Kõige lihtsam abinõu selle vastu on katsuda sumbutada vastavat kohta, mähkides näiteks lambi klaaskolbi ümber vatti jne.

Täitsin seni oma 4-voldist 48-ampertunnist akut mootorratta-dünaamoga, 2 amp. laadimisvooluga. Nüüd vahetasin 4-voldisel ja 24-amp. tunnilisel akul plaadid ja muutsin ta 2-voldiliseks ning 48-ampertunniseks. Sama dünaamo juures pole nüüd võimalik samadel tingimustel saavutada laadimisvoolu üle 1 ampri. Miks alaneb voolutugevus 2-voldist akut laadides? Abon. nr. 79.

Normaalseks nähteks on, et voolutugevus tõuseb, lülitades dünaamo külge madalamapingelise aku. Seega ei seisa põhjus aku ja dünaamo sobivuses ja vahekorras, vaid akus endas. Kontrollige kõik juoted akus, juotke

RINGHÄÄLINGU-PROPAGANDA ITAALIA RINGHÄÄLINGUS

Kuivõrd laialdaselt Itaalia kasutab ringhäälingut propaganda otstarbeks, sellest on kaugemal maailmas üldiselt vähe aimu. Tegelikult ei suuda aga isegi Nõukogude Vene sel alal võistelda Itaaliaga nii propagandaks kasutatavate tundide arvu kui mitmesuguste väliskeelte rohkuse poolest. Itaalias pannakse suurt rõhku nii välis- kui sisepropagandale ringhäälingu kaudu. Itaalia ringhäälingu kavades näiteks on nähtud ette lastetunnid kiiduhümnidega Ducele ja fašistliku režiimi ülistustega. Ka nn. *Radio Rurale* kavades põllumeestele ei unustata põllumajanduslike näpunäidete kõrval ka fašistliku propagandat. Kavas, mille nimeks on „Kümme minutit töömeeste puhkeajaga“ levitatakse ajaviidet ja üldhariduslikke ettekandeid, kuid ühtlasi ka fašistlikku propagandat.

Igal õhtul levitab Rooma saatja koos Napoli, Bari ja teiste saatjatega turistlist propagandat inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keeles, mis on otseselt määratud kuulajaile välismaal. Igas keeles kõneleb vastava rahvuse liige ja kiidab oma kaasmaalastele kuni peensusteni kõiki Itaalia vaatamisväärsusi kohti ja reisumugavusi turistidele. Millist tähtsust annab propagandale Mussolini, nähtub ka sellest, et ta hiljuti asutas erilise propagandaministeeriumi, mille etteotsa seadis oma väimehe krahv Ciano. Krahv praegu viibib Abessiinia sõjaväljal Eritreas. Ministeerium juhivad ka Itaalia ringhäälinguasjandust.

Lugeja küsib — lõpp

nad uuesti täiesti kuuma kolbiga üle, tehke korralikud kontaktid ja te saate laadimisvoolu üle 2 ampri.

1) Tahan kasutada Viini ajakirjas „Radio Amateur“ 1935. a. oktoobris ilmunud viielambilise superi vastuvõtupoole, asetades aparaati ameerika lambid. Kas tuleb teha poolides muudatusi või sobivad endised? Kas tähendatud poolid on kohased meie oludes?

2) Kas kõrgesagedusraud-drosslite, vahesagedus-transformaatorite ja poolide südamikena omab paremusi suubuvuse ning selektiivsuse mõttes ja millest see on tingitud, et on võimalik võtta vähemad üldmõõdud ning keerduarvud kui sama suure induktiivsusega harilikel poolidel?

3) Kas on push-pull lülitus parem, võrreldes takistussidestusega ja kas tarvitatakse push-pull lülitust uutes moodsates vastuvõtjates?

4) Kuidas kasutada kaht dünaamilist valjuhääldajat, kui üks on määratud kõrgete ja teine madalate toonide ülekandeks? „Raadio“ lugeja.

1) Mainitud olukorras võib kasutada samu poole. Muuta tuleb ainult ostsillaatorpoolide sidemähiseid, mil-liseid aga väheste katsete järele saate määrata. Poolid näivad meie oludes sobivat.

2) Kõrgesagedusraud võimaldab ehitada märgatavalt vähemate kadudega poole, vastavalt ka selektiivsemaid. Vähemad üldmõõdud ning keerduarvud on tingitud raua suuremast magnetijuhtivusest õhu suhtes, mille tõttu magnetilise ringi takistus väheneb ning vastavalt sama endainduktsiooni saavutamiseks piisab vähemast keerduarvust. (Vt. „Raadio“ nr. nr. 182, 184, 186, 192, 193, 197, Alfr. Suits „Mida peab raadioamatöör teadma elektrotehnika põhimõistetest“).

3) Push-pull lülitus omab võrreldes lihtsa lõppastme-ga suurema kasukraadi, tähendab sama anoodkao juures on saavutatav suurem väljumisvõimsus. Selles mõttes on veelgi parem push-pull lülituse variant — „B“ lülitus. Moodsatest vastuvõtjatest võib tänava näha „Körting“-superit push-pull lülitusega.

4) Kaht erisugust dünaamilist toidetakse ühest väl-

Teine uuemaid üritusi ringhäälingu alal Itaalia on nn. *Cronache del Régime* (režiimi kroonika), mil-list saadab kaks kuni kolm korda nädalas sama Rooma saatja. Kõned selles kavas on puhtpoliitilised ja tihti polemiseerivad ning vastavad sisult umbes ajalehtede juhtkirjadele. Need kõned on määratud sisemaale, valitsuse sammude ja poliitika selgitami-seks ja põhjendamiseks. Laskutakse poleemikasse ka nende välismaiste ajakirjanikega, kelle vaatekohad ei ühtu fašistliku poliitikaga.

Õhtuti Itaalia ringhääling levitab segateatelisi, ajaviiteliste lisandustega kavu saksa, prantsuse, bulgaaria, rumeenia, jugoslaavia, araabia, ungari, kreeka ja albaania keeles, mis samuti propaganda-maigulised.

Üle suure lombi, Ühendriikide ja Kanada kuula-jaile saadab Itaalia kavu Rooma lühilainesaatja 2RO kaudu kolm korda nädalas. Muusikaliste ettekannete kõrval ringhäälingu Rooma stuudiost esinevad neis kavades ka ministrid ja mitmesuguste fašistlike org-anisatsioonide esindajad, kommenteerides päeva-sündmusi ja selgitades fašistlikku poliitikat. Kui võimalik, tuuakse mikrooni ette ka üksikuid, para-jasti Itaalias viibivaid ameerika turiste.

Alles äsja tehti algust samasuguste ettekannete levitamise-ga kolm korda nädalas Lõuna-Ameerikas-se, kusjuures võetakse abiks hispaania keel. Ühtlasi on alustatud saateid kaks korda nädalas samadel eeskujudel ka Kaugesse Itta.

jumistransformaatorist, millel kumbki valjuhääldaja jaoks eraldi sekundärmähised. Sagedasti lülitatakse veel ette erilised filtrid, mille tõttu madalakõlaline valjuhääldaja saab ainult sagedusi kuni näiteks 3000 Hz ja kõrgetooniline ainult üle selle.

1) Kui suure takistusega reostaat tuleb lülitada küttevoolu-ringi, kui lambi küttepinge on 2 volti ja vooluallikaks on kahest märgelendist koosnev patarei, mis annab 3 volti?

2) Kas saab tarvitada E-kujulisi fenocart poolikehi ühelambilises vastuvõtjas ja kas omab see mingeid paremusi? Mitu keerdu peaks olema poolil ja missugusest traadist peaks olema mähis?

3) Kas saab ka ühelambilise aparaadiga kuulata lühilaineid ja milline skeem oleks sobiv? A. R.

1) Kuna Te pole märkinud oma lambi voolutarvust, siis anname Teile võrrandi vastava reostaadi arvutamiseks:

$$R = \frac{U_1 - U_2}{J}$$

kus U_1 = kütteallika pinge, U_2 = köetava eseme pinge (voltides), J = voolutugevus amprites ja R = reostaadi takistus oomides.

2) Poole, mille peale töötab reaktsioon, pole mõtet valmistada kõrgesagedusrauast, kuna reaktsiooniga on võimalik vähendada nende sumbu-vust igasuguse piirini.

3) Lühilaineid võib kuulata ka ühelambilisega. Lige-maid andmeid vt. „Raadio“ nr. 17 ja 18.

4) Mainitud lampe võite kasutada. Sobib ainult transformaatorisidestus. Tundliku valjuhääldaja puhul peate saavutama vastuvõtu.

Kui teie soovite, et raadiovastuvõtja ikka jälle valmistab teile rõõmu, siis valige RET raadio-tehase uudistüüpe. Nõudke hinnata katalooge Raadio-Kooperatiivilt.

MAHA JAZZI!

Millega sakslased põhjendavad oma jazzi-keeldu

Jazzorkester, sünkopeeritud muusika, — peaaegu nagu inimhääle taoliste helide, konnade krooksumise, hulluvate viiulite, kriiskava flöödi, pisaraist nõretava banjo, maheda kooskõla ja võimatamate lahkkelide segipaisatud rütmi hullustav segu; ning taas kriiskamisi ja hallisemist, just kui metsikute laste ohjeldamata jutus; meelodiagroteskid, muusikaline karrikatuur, nürimeelsus ja instrumenteeritud vaimus, degenerereeruv suurlinn, orkestreeritud tänapäev oma äärmustes, — kirjutab Ludwig Kapeller jazzi keelu puhul Saksas ühes saksa raadioajakirjas.

„Nüüd justkui tuleks!...“ ning hing jääb kurgus kinni, närvid vibisevad. Selline on tänapäeva igatsus, — astmaline igatsus, igatsus lühikestes hingetõmmetes, mis enam ei tunne suuri sihte, mis on üürrike nagu veksel, mis aegub juba täna.

Ons jazz „sensatsioon“? ... Tõeline tunneteelamus? Ei! ta on vaid aseaine tajumisele ja tunnetele: sest halastamatu, alasti tõelisus on tõelistele tunnetele lõõnud selliseid haavu, mis lasevad neid reageerida vaid haiglaselt, krampides.

Võib-olla näib see ainult minule nii: viimane rahuldus on tõesti jazzis.

Muusika? ... Ei. Pigem vaid muusika narrimine. Siiski ka: algeline ja raffineeritu ülemeelikus segus.

Jazzi hindamisel tuleb muidugi arvestada ka hindaja ajudekonstruktsiooni: tunnete, taju ja „sentimendiga“ pole sellel muusikal ju midagi ühist. (Mitte-sentimenti olemegi harjunud nimetama sensatsiooniks!) Jazz olevat maandunud „uue asjalikkuse stiilis“! Tõsi, jazzi helide järjestus leiab sisu vaid tehnilises, mõistuslikes, konstruktivses, rütmilis-matemaatilises, — muud temas otsida oleks asjatu. Jazzmuusika hing on tempo, samaselt nagu ta on hingeks kogu meie kaasajale. See hing aga asub ajudes, mitte südames; sellest hingest ammutavad vaimustust rekorditepurustajad mootorsõidukitel, poksi- ja ringhäälingumehed otseühenduste loomisel Austraaliaga, arhitektid, kes kuuekümnendajate majade katustega kratsivad pilvi.

Oleviku olematu, hingetu hing, pealetungiva masina ragin ja tempo, — seda on jazz.

Jazz on tänapäeva räuskav naerukabinet.

Saksa tantsumuusika, milliseks ta kujuneb?

Tuleb oodata ära, kuni maailm end jazzitab nii kaugele, et tal sellest on villand, — kuni maailmakodaniku unelmad on unistatud läbi, — siis leiavad rahvad jälle ehtsalt rahvusliku.

MUUDATUSI SAATJATE TEGEVUSES

Alates 17. oktoobrist töötab Köln-Langenbergi suursaatja tormi maha murtud antennimasti ülesehitamise ajal ajutiselt võimsusega 17 kilovatti.

Mühlackeri suursaatja töötab ümberehituste tõttu 21. oktoobrist alates umbes kuu aja kestes igapäev ainult kuni kella 17-ni. Saateid jätkab siis samal lainepikkusel Stuttgart-Degerlochi saatja.

Oktoobri lõpul katkestab Sottens'i suursaatja Helveetsias mõneks päevaks tegevuse, et seniselt 25 kilovatilt minna üle 100 kilovatile. Selles ajavahemikus täidab tema aset Genfi saatja. Varem on juba suurendanud oma võimsust saksa osas asuv Beromünsteri saatja 100 kilovatile.

SAKSA UUS RINGHÄÄLINGULINN

Läinud nädalal Adolf Hitler kinnitas kava uute ringhäälinguhoonete ehitamiseks Berliin-Witzlebenis. Maha põlenud saatehoone asemele püstitatakse uus, 109 meetri pikkune klaasehitus, mis saab valmis juba t. a. veebruaris. Tema kõrvale kerkiv peahoone, mille pikkus oleks 250 meetrit, võib mahutada 2 kuni 3 tuhat inimest ja on nähtud ette suuremateks rahvakogumisteks üleriiklike pidustuste, vastuvõtude jne. puhul. Saateetorn ehitatakse teistest hoonetest eraldi.

RINGHÄÄLING JA TELEFON SAKSAS

Sügisessooni tulekuga kasvas ringhäälingu kuulajate arv Saksas septembrikuus 109.756 võrra. 1. oktoobril ulatus kuulajate koguarv 6.651.924-le. Kuivõrd ulatusliku tähtsuse on omandanud ringhääling Saksas, näh-

tus asjaolust, et kogu Saksamaal on ainult 3,13 milj. telefoniabonenti, seega enam kui poole vähem ringhäälingu-kuulajatest.

VASTUVÕTJATE OSTU PROOVIAEG TŠEHOSLOVAKKIAS

Tšehhoslovakkia raadioäride ühing avaldas ostjaskonnale teadaande, milles hoiatatakse, et ärid tulevikus annavad vastuvõtjaid koju proovile ainult kolmeks päevaks. Seega ärid tahavad panna piiri nende ostjate hooletusele, kes prooviaega venitavad tihti kuudesse, lükates edasi ostu. Vastuvõtjate demonstreerimine ärides sünnib endise vastutuleikkusega. Omavalitselises kokkuleppes raadioäride ühing ühtlasi normeeris ka äride poolt järelmaksult tagasi võetavate aparatuuride hinnatingimused.

KAS TE JUBA TEATE...

... et ameeriklased on saatnud Addis Abebasse neli raadiotehnikut, kes juhul, kui itaallaste pommilennukid peaksid hävitama pealinna läheduses asuva Abessiinia saatja, loovad uue ühenduse muu maailmaga, ehitades saatja sealsesse Ühendriikide saatkonda?

... et Saksa ringhääling paneb eeloleval talvehooajal päevakajalistele küsimustele rõhku muuseumile, et korraldab n. n. „poliitilise kabaree“ saateid?

... et Viin soetab endale uue suursaatja, mille ehitustöödega tehti algust läinud nädalal?

... et tänavune Pariisi raadionäitus saavutas külastajate rekordiarvu — 200.000?

... et keegi 15-aastane vene poiss on ehitanud maailma kõige väiksema vastuvõtja, mis kaalub ainult 7 grammi ja milliseid mahub terve tosin tikutoosi?

Väljaandja: Üleriiklik Eesti Raadioühing
Vastutav toimetaja: L. Ojaveski

ZENITH

— LONG DISTANCE — RADIO

parimaid ja võimsamaid
Ameerika
raadiovastuvõtjaid,

5 kuni 10 lambini, kõi-
kidele laintaladele ja
võrgupingetele.

Ületamata
tundelikkuse häälekvaliteedi ja
selektiivsusega.

Nõudke demonstreerimist!

VÄLISKAUBANDUSE KONTOR

K. LOIK TALLINN, S. KARJA 19-2.
TELEFONID: 446-81, 469-11.



V. a. raadiokuulajad!

Kes soovib omale uut
kübarat, see saab selle oma
vanast kübarast, mida teeb
Teile **kübaratööstus**

Extra, Viru 2,
EstoMuusika kõrval.

KLIŠEETÖÖSTUS

TALLINN,
Suur Karja tän. 21

**JOON- VÕRK- JA
MITMEVÄRVI KLIŠEED**

ARTUR HAAV

Ärge unustage,

et vanu raadioaparaate vahetatakse mood-
sate vastu kõige soodsamini

„Raadiokliinikus“, Raekoja pl. 13

Suur valik. Pikaajaline järelmaks. Parandused ruttu ja
vastutusega. Isehitajaile igasugused üksikosad.

Soodsail tingimustel ostate
MALESTUSSAMBAD
A. ED. JÜRGENSI
JUURES
KAUPMEHE T. 7 TALLINN
ASUT. 1851

Ins. R. NEUDORFI

Raadio käsiraamat

avab raadioharrastajale kõik raadiosaladused
320 lhk., hind **Kr. 2.** —

(koos saatetekuludega)

Saadaval ajakirja „**RAADIO**“ talitusest

TALLINN, Narva mnt 27

OST ja MÜÜK
kulda ja hõbedat

Ostab kõrge hinna eest
kulda, hõbedat ja val-
geld pandimaja kvii-
tungeld. Müüb odava hinnaga kuld- ja hõbeasju ning
laulatussõrmuseld. Tellimiste ja paranduste vastu-
võtmine kuld- ja hõbeasjade peale.

Tähelepanu! **28 Müürivahe 28** Tähelepanu!
Urila maja Urila maja

TRIKOOTUUSTUS

E. KOPPE

TALLINN, Vana Viru 15 krt. 2. Tel. 454-11

MÜÜK SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL

Seebitööstus

„Hasso“

Teatan oma lugupeet-
tud kaubaravitaja-
tele, et olen oma
tööstuse üle viinud

Tallinn
Pronksi 1
Tel. 304-42

Kirjuta

Erika'l

ja sa saavutad edu!

Müük järeelmaksuga

Kr. SAAR ja Ko.

Tallinn, Viru 3; Tartu, Raekoja 2